

### Список використаних джерел:

- 1 Державна служба статистики України : Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
- 2 Гнилицька Л. В. Обліково-аналітичне забезпечення функціонування системи економічної безпеки суб'єктів господарювання як об'єкт наукових досліджень / Л. В. Гнилицька // Управління проектами та розвиток виробництва: Зб.наук.пр. – Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. – № 1(37). – С. 142-150.
- 3 Єршова Н. Ю. Методичний підхід до формування інформації в системі стратегічного управлінського обліку з метою підвищення економічної безпеки суб'єктів господарювання / Н.Ю. Єршова // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. Одеса – Випуск 10. – Серія: Економіка і менеджмент. – № 10. – 2015 – С. 276-281.

## ФОРМУВАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ НАПРЯМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА

*Єршова Н. Ю., канд. екон. наук, Гаркуша В. О., аспірант, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут»*

В сучасних динамічних умовах господарювання економічну безпеку необхідно розглядати як одну з найголовніших цілей і невід'ємну умову діяльності підприємств, соціальних груп, суспільств, держав і світового співтовариства в цілому. Теоретичні дослідження формування економічної безпеки підприємства висвітлено у наукових працях О. Ареф'єва, О. Барановський, Г.В. Козаченко, В.П. Пономарьова, О.В. Скорука та інших. Формування ефективної системи забезпечення економічної безпеки в тривалій перспективі пов'язано з необхідністю розробки інноваційних напрямків функціонування системи економічної безпеки підприємств, оскільки ринкові відносини, підвищується складність і динамічність економічного позиціонування підприємства і потребують внесення суттєвих змін до стилю і методів управління економікою підприємств, забезпечуючи його економічну безпеку.

Останнім часом, при визначенні поняття «економічна безпека» переважає думка, що його сутність відбиває такий стан підприємства який забезпечує здатність протистояти несприятливим зовнішнім впливам [1, 2]. Таке трактування змісту поняття «економічна безпека підприємства» дозволяє його розглядати як можливість забезпечення стійкості в різноманітних, у тому числі й у несприятливих умовах, які складаються у зовнішньому середовищі, поза залежністю від характеру їх впливу на діяльність підприємства, масштабу й характеру внутрішніх змін. Саме тому, з огляду на комплексність та багатоаспектність змісту даної категорії, її слід розглядати як систему. Під системою економічної безпеки підприємства пропонуємо розуміти організовану сукупність спеціальних органів, служб, засобів, методів і заходів, що забезпечують захист важливих інтересів підприємства від внутрішніх і зовнішніх загроз [8].

Оснoву системи забезпечення економічної безпеки підприємства складають: мета, завдання, об'єкт, суб'єкт, механізм забезпечення економічної безпеки.

Мета забезпечення економічної безпеки підприємства – забезпечення ефективності діяльності, фінансової стійкості підприємства, а також попередження кризових ситуацій та мінімізація впливу негативних факторів на діяльність підприємства.

Основні завдання системи забезпечення економічної безпеки підприємства є:

- моніторинг і прогнозування загроз економічній безпеці підприємства;
- оцінка ризиків і загроз кількісними і якісними методами;
- розробка інструментів і механізму нівелювання загроз і підтримки стабільного розвитку підприємства;
- постійне вдосконалення механізму забезпечення економічної безпеки.

Основні об'єкти системи забезпечення економічної безпеки підприємства є:

- а) напрямки діяльності підприємства (діяльність із матеріально-технічного забезпечення, виробнича, управлінська, комерційна);
- б) майно і ресурси (матеріально-технічні, фінансові, інтелектуальні, інформаційні);
- в) персонал, різні структурні підрозділи, служби та ін.
- г) ділова репутація підприємства.

Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства може бути реалізований тільки в рамках системи управління, яка забезпечує вирішення певних проблем. З точки зору управління, механізм економічної безпеки підприємства - це стан підприємства, при якому всі його основні елементи знаходяться в стані здатному підтримувати свої параметри в певному діапазоні. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства виконує ряд важливих функцій, серед яких: захисна, регулятивна, превентивна, інноваційна та соціальна. Відповідно до мети нами сформовані інноваційні напрями забезпечення економічної безпеки підприємства (табл. 1).

Перед системою економічної безпеки підприємства стоять завдання побудови такої системи управління, яка дозволить швидко реагувати на зміни зовнішнього середовища. Однією з найбільш ефективних в цьому аспекті є система із застосуванням інструментів стратегічного управління. Вона показує напрями діагностики ефективності функціонування підприємства і таким чином, з'єднує ключові показники зовнішнього і внутрішнього середовища, на основі яких підприємство може проаналізувати свій стратегічний потенціал, і відповідно зробити правильний вибір для подальшого стратегічного розвитку. Перевагою такої системи, є відносна простота і можливість планування дій з урахуванням можливостей і перспектив розвитку.

Таблиця 1 - Основні інноваційні напрями забезпечення економічної безпеки підприємства

| Напрями                 | Характеристика  |
|-------------------------|---|
| Кадрові                 | система інноваційних заходів для усунення ризиків у зв'язку з володінням певною частиною персоналу інформацією, що може розцінюватися як комерційна таємниця  |
| Ресурсні                | система заходів, що проводяться з метою забезпечення виробництва економічними ресурсами: основними засобами, оборотними коштами, нематеріальними ресурсами, трудовими ресурсами та ін.  |
| Фінансово-економічні    | система заходів, до яких належать: забезпечення економічної ефективності господарської діяльності суб'єкта господарювання; забезпечення фінансової стабільності та фінансової незалежності; забезпечення конкурентоспроможності продукції, товарів та послуг                    |
| Техніко-технологічні    | система заходів, спрямованих на раціональне використання виробничих потужностей, інноваційний розвиток підприємства, своєчасне оновлення основних виробничих засобів тощо   |
| Інформаційно-аналітичні | система заходів, що проводяться з метою прийняття ефективних та дієвих управлінських рішень, направлених на обґрунтований вибір стратегії та тактики розвитку підприємства; проведення превентивних заходів і попередження реальних та можливих загроз його економічній безпеці |

Система забезпечення економічної безпеки як об'єкт управління має характеристики динамічної системи, а саме: надійність, гнучкість, результативність і керованість. Нами визначені основні принципи на яких має ґрунтуватися система забезпечення економічної безпеки підприємства:

- системність – створення такої системи безпеки, яка забезпечила б захищеність підприємства (майна, персоналу, інформації, різних сфер діяльності) від небезпеки загроз на основі узгодженості та скоординованості дій всіх підрозділів підприємства.
- безперервність – система безпеки повинна мати безперервний характер, захищаючи інтереси підприємства в умовах мінливого зовнішнього середовища ;
- економічна доцільність – витрати на проведення заходів спрямованих на забезпечення безпеки повинні бути економічно обґрунтованими;
- компетентність – забезпечення економічної безпеки підприємства висококваліфікованими кадрами;
- керованість – узгодженість та скоординована дія всіх підрозділів служби економічної безпеки підприємства;
- законність – функціонування системи управління економічною безпекою підприємства відповідно до вимог чинного законодавства.

Дотримання цих принципів сприятиме формуванню дієвої системи для реалізації інноваційних напрямів забезпечення економічної безпеки.

#### Список використаних джерел:

1. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємств: сутність і передумови формування / Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьов // Теорія та практика управління у

трансформаційний період: Зб. наук. праць. – Донецьк : ІЕП НАН України, 2001. – Т. 3. – С. 3–7.

2. Скорук О. В. Особливості формування стратегії корпоративної безпеки підприємства / О. В. Скорук // Вісн. Нац. ун-ту «Львівська Політехніка». – 2010. – № 668. – С. 403–407.

3. Єршова Н. Ю. Методичний підхід до формування інформації в системі стратегічного управлінського обліку з метою підвищення економічної безпеки суб'єктів господарювання / Н. Ю. Єршова // Науковий вісник міжнародного гуманітарного університету. Серія: Економіка і менеджмент. Одеса – Випуск 10. – Серія: Економіка і менеджмент. № 10. – 2015 – С. 276-281.

## **МОНІТОРИНГ І КОНТРОЛЬ В СИСТЕМІ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ ЗАКЛАДІВ ГОТЕЛЬНО-РЕСТОРАННОГО БІЗНЕСУ**

*Єршова Н. Ю., канд. екон. наук, доцент, Жадан Т. А., канд. екон. наук, доцент, Смірнова О. М., магістр, Національний технічний університет «Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

В сучасних економічних умовах господарська діяльність закладів готельно-ресторанного бізнесу відбувається під впливом економічних, фінансових, політичних, соціальних, ресурсних, інноваційних, інвестиційних, маркетингових та інших ризиків. Підвищення ризикованості господарської діяльності суб'єктів господарювання готельно-ресторанного бізнесу може стати однією з причин погіршення їх фінансового стану, а в деяких випадках призвести до банкрутства, що потребує створення дієвої системи фінансово-економічної безпеки.

Поняття фінансово-економічної безпеки складне та багатогранне, сутність якого рядом вчених розкривається через розмежування його на дві окремі частини: «фінансова» та «економічна» безпека. Іншими дослідниками фінансово-економічна безпека розглядається на різних рівнях економічної системи держави: макро-, мезо- та мікрорівні, відповідно до яких і дається трактування змісту цього поняття. Наступну групу науковців об'єднує підхід, згідно якого поняттю «фінансово-економічна безпека» дається визначення в контексті її функціональних складових. При цьому під функціональними складовими фінансово-економічної безпеки підприємства мається на увазі сукупність основних її напрямів, а саме: фінансової, інтелектуальної, кадрової, соціальної, техніко-технологічної, інноваційної, інформаційної, екологічної, енергетичної безпеки тощо [1; 6; 7].

Враховуючи багатоаспектний характер фінансово-економічної безпеки, розкриття сутності цього поняття доцільно здійснювати з позицій системного підходу. Отже, з авторської точки зору, фінансово-економічна безпека підприємства представляє собою цілісну систему, яка складається з сукупності взаємопов'язаних між собою підсистем та елементів, орієнтованих на протидію зовнішнім і внутрішнім загрозам стабільності функціонування та ефективного розвитку підприємства з метою забезпечення його прибутковості, фінансової